

specifică criteriile de care a ținut seama în alcătuirea glosarului și prezintă lista abrevierilor pe care le folosește. Fiecare cuvânt este însoțit de indicațiile gramaticale necesare. Astfel la substantive se indică genul și la majoritatea celor în temă consonantică și forma cazului genitiv; la verbe se dă infinitivul, indicativul prezent persoana I-a și a II-a singular, se indică aspectul și uneori (ca de pildă la verbul *бѣти*) derivatele perfective cu sensurile lor; la prepoziții se specifică cazul cu care se construiesc. Numeroși termeni ca de pildă *сѣмьстои, сѣмьникъ, сѣди, сѣхидити, ѿко, ѿса и* etc. sînt însoțiți de citate din texte «canonice» sau slavo-romine. Uneori se indică și termenul corespunzător din limba rusă ca de pildă *пѣть* — *путь, пѣлица* — *пѣлка, пѣлица* etc. Reține atenția faptul că, sub același articol, sau în articole diferite, sînt prezentate uneori variante fonetice sau grafice ca de pildă: *аѣркъ, аѣрк, аѣркъ, орѣжѣ, орѣжѣ, и* altele. Pentru precizarea sensului unor cuvinte, pe lângă traducerea în limba română, autorul a indicat și termenul corespunzător din limba latină.

Merită să fie subliniat faptul că, după glosarul elaborat de Ioan Bogdan la *Cronica lui Manasses*, de altfel de mult epuizat, acesta este primul glosar slavo-romin mai bogat și alcătuirea lui răspunde unei cerințe adine simțite la noi.

În lucrarea prezentată I. D. Negrescu aduce o contribuție reală la cunoașterea — în adevărata ei lumină — a perioadei slavone de la noi. Materialul deosebit de bogat și variat se bazează pe o documentare științifică și o bibliografie la zi. Autorul tratează numeroase probleme și aspecte de cultură slavă de la noi ca și de veche cultură și artă românească. Lucrarea deosebit de prețioasă este atrăgătoare și prin stilul clar în care este expusă.

În scurta prezentare de mai sus am redat într-o oarecare măsură bogăția de idei și probleme dezbătute cu simț critic. Vom încerca mai jos să formulăm unele observații. Puncte de vedere diferite de cele ale autorului pot fi formulate în legătură cu terminologia. Autorul intitulează cartea sa *Limba slavă veche* precizînd că termenul din titlul lucrării «se referă la elementele de limbă și literatură slavă din decursul perioadei slavone la romini» (p. 43) iar puțin mai înainte, la schițarea diferitelor momente cronologice din evoluția limbilor slave, în raport cu perioada slavonă la romini, precizează că limba slavă veche începe «din sec. al VI-lea de cînd se stabilește contactul dintre masele populare de slavi și romini» (p. 41). I. D. Negrescu folosește termenul limbă *paleoslavă* — de care afirmă că este termenul consacrat — pentru limba slavă scrisă din secolul al IX-lea (p. 41). În legătură cu denumirea textelor slave scrise în țara noastră autorul consideră că deși termenul *slavo-romine* s-a fixat în literatura de specialitate ar fi mai propriu termenul *romino-slave* argumentînd că termenul *slavo-romin* ar implica «ideea de texte bilingve — paralele» (p. 43) dar argumentarea nu convinge. Termenul *slavo-romin* lansat de I. Bogdan și consacrat în slavistică nu implică ideea de texte bilingve mai mult decît termenul *romino-slav* preferat de autor. În general în slavistică, în literatura de specialitate, nu se mai folosește termenul *paleoslavă* iar prin *slavă veche* se înțelege limba primelor traduceri religioase destinată la început să servească ca limbă religioasă comună tuturor slavilor¹.

În lucrarea aceasta I. D. Negrescu se ocupă destul de puțin de aspectele limbii slave vechi — în sensul acceptat în general în slavistică — trăsăturile acestei limbi sînt expuse foarte sumar (p. 94—98). Avînd în vedere faptul că, așa cum arată și subtitlul, depășește cadrul limbii ocupîndu-se de cultura slavonă de la noi, de relațiile culturale *romino-slave*, legate și de apariția tiparului, credem că, — spre a evita orice confuzie — ar fi putut să fie intitulată *slavona rominească* sau *redacția rominească*². Dacă luăm în considerație sensul special acordat de autor, conform formulării de la p. 41, constatăm că nu s-a ocupat deloc de prima fază cuprinsă între sec. VI—X ci numai de faza a doua — respectiv slavona romină a cărei importanță o scoate în evidență.

¹ Vezi A. VAILLANT, *Manuel du vieux slave*, Paris, 1948, p. 11; ST. SŁOŃSKI, *Gramatyka języka starosłowiańskiego* (starobulgarskiego), Varșovia, 1950, p. 4; N. M. IOLKINA, *Старославянский язык* Moscova, 1960, p. 5 etc. etc.

Menționăm că în recenzie ne-am permis — spre a evita anumite confuzii — să folosim terminologia consacrată în literatura de specialitate înlocuind termenii *paleoslav* prin *slav vechi* și *romino-slav* prin *slavo-romin*.

² Este foarte justă afirmația autorului (p. 39) că slavisti de frunte ca Leskien, Vondrák, Kul'bakin, Diels sau Vaillant nu prezintă texte *slavo-romine* și nici nu pomenesc despre slavona de la noi, pentru că în general aceștia se referă la redacțiile slavone din țările slave. O excepție este J. Hamm care în *Staroslavenska gramatika*, Zagreb, 1958, p. 189—190, ia în considerație și limba textelor noastre pe care o denu- mește *redacția rominească*.